

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

10 juni 2009

WETSONTWERP

**tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek
met het oog op de afschaffing van het
automatisch ten laste leggen van de eisende
partij van alle kosten in geval van eenzijdige
aanvraag tot echtscheiding**

AMENDEMENT

Nr. 5 VAN MEVROUW NYSENS

Art. 2

Het ontworpen artikel 1258 vervangen als volgt:

«Art. 1258. Behoudens andersluidende overeenkomst worden de kosten in gelijke delen over de partijen verdeeld ingeval de echtscheiding wordt uitgesproken op grond van artikel 229, § 2, van het Burgerlijk Wetboek.

Behoudens andersluidende overeenkomst draagt elke partij de eigen kosten ingeval de echtscheiding wordt uitgesproken op grond van artikel 229, § 1 of § 3, van het Burgerlijk Wetboek. De rechter kan er evenwel anders over beslissen, rekening houdend met alle omstandigheden van de zaak.».

Voorgaande documenten:

Doc 52 **1803/ (2008/2009):**

001: Ontwerp overgezonden door de Senaat.
002 tot 004: Amendementen.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

10 juin 2009

PROJET DE LOI

**modifiant le Code judiciaire visant à
supprimer la mise à charge automatique
de l'entière des dépens à la partie
demanderesse en cas de requête unilatérale
en divorce**

AMENDEMENT

N° 5 DE MME NYSENS

Art. 2

Remplacer l'article 1258 proposé comme suit:

«Art. 1258. Sauf convention contraire, les dépens sont partagés par parts égales entre les parties lorsque le divorce est prononcé sur base de l'article 229, § 2, du Code civil.

Sauf convention contraire, chaque partie supporte ses dépens lorsque le divorce est prononcé sur la base de l'article 229, § 1er ou 3 du Code civil. Le juge peut toutefois en décider autrement compte tenu de toutes les circonstances de la cause.».

Documents précédents:

Doc 52 **1803/ (2008/2009):**

001: Projet transmis par le Sénat.
002 à 004: Amendements.

VERANTWOORDING

1. Uit de hoorzittingen is duidelijk gebleken dat het in wetsontwerp DOC 52 1803 vervatte artikel 2 aanleiding geeft tot verwarring, aangezien het enerzijds een omslagverplichting lijkt op te leggen, en anderzijds de rechter beoordelingsvrijheid lijkt te verlenen naargelang de omstandigheden van de zaak. Ook de term «omslaan» is vatbaar voor interpretatie¹.

2. Ook is het billijker gebleken bij de kostenregeling een onderscheid te handhaven tussen de gevallen waarin de echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting gezamenlijk door de beide echtgenoten wordt aangevraagd (artikel 229, § 2, van het Burgerlijk Wetboek) en de gevallen waarin de echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting eenzijdig wordt aangevraagd en aan een partij wordt opgelegd (artikel 229, §§ 1 en 3, van het Burgerlijk Wetboek), waarbij aan de rechter enige armslag wordt verleend om in dat laatste geval zijn beoordelingsvrijheid uit te oefenen.

In zijn arrest van 21 oktober 2008 zegt het Grondwettelijk Hof voor recht dat artikel 1258, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek, zoals vervangen bij artikel 26 van de wet van 27 april 2007 betreffende de hervorming van de echtscheiding, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt; het bepaalt immers dat de rechter, wanneer hij de echtscheiding uitspreekt op grond van artikel 229, § 3, van het Burgerlijk Wetboek, hij de kosten steeds ten laste van de eisende partij dient te leggen.

Bij de hervorming van de echtscheiding werd een dergelijke bepaling verantwoord omdat het logisch is «dat de partij die de echtscheiding vordert zonder grond, soms tegen het advies in van zijn partner, de kosten draagt» (DOC 51 2341/001, blz. 30).

Het Grondwettelijk Hof herinnert er evenwel aan dat een dergelijke situatie ook mogelijk is met toepassing van artikel 229, § 1, van het Burgerlijk Wetboek.

Om aan de kritiek van het Grondwettelijk Hof tegemoet te komen met inachtneming van de strekking van de wet, wordt dan ook voorgesteld dat als de echtscheiding wordt aangevraagd overeenkomstig artikel 229, § 1 dan wel artikel 229, § 3, van het Burgerlijk Wetboek, een zelfde regeling zou worden toegepast. Zulks betekent dus dat behoudens andersluidende overeenkomst elke partij de eigen kosten draagt, met dien verstande dat de rechter er echter anders over kan beslissen, waarbij hij rekening houdt met alle omstandigheden van de zaak.

¹ Als bewijs daarvan is er de lezing die professor Van Gysel geeft aan amendement nr. 1 van mevrouw Déom c.s., dat ertoe strekt ervoor te zorgen dat de kosten worden «omgeslagen» over de partijen, hetgeen volgens de indieners betekent dat elke partij de eigen kosten draagt (zoals wordt gepreciseerd in amendement nr. 3), terwijl professor Van Gysel de betekenis ervan interpreteert als een fiftyfifty-verdeling.

JUSTIFICATION

1. Suite aux auditions, il est apparu clairement que l'article 2 du projet DOC 52 1803 prête à confusion: d'une part, il semble imposer une obligation de compensation alors que, d'autre part, il semble réserver la part d'appréciation du juge en fonction des circonstances de la cause. Le terme «compenser» est aussi sujet à interprétation¹.

2. Il est apparu aussi plus équitable de maintenir une distinction au niveau du règlement des dépens entre les cas où le divorce pour désunion irrémédiable est demandé conjointement par les deux époux (article 229, § 2, du Code civil), et les cas où le divorce pour désunion irrémédiable est demandé unilatéralement et imposé à une partie (article 229, §§ 1er et 3, du Code civil), tout en laissant au juge une marge d'appréciation dans ce dernier cas.

Dans son arrêt du 21 octobre 2008, la Cour constitutionnelle a dit pour droit que l'article 1258, alinéa 2, du Code judiciaire, tel que remplacé par l'article 26 de la loi du 27 avril 2007 réformant le divorce, viole les articles 10 et 11 de la Constitution, en ce qu'il prévoit que le juge, lorsqu'il prononce le divorce sur la base de l'article 229, § 3, du Code civil, doit toujours mettre les dépens à charge de la partie demanderesse.

La justification d'une telle disposition lors de la réforme du divorce était «qu'il est logique que la partie qui sollicite le divorce sans cause, parfois contre l'avis de son conjoint, supporte les dépens (Doc. Parl. Ch, 2005-2006, DOC 51-2341/001, p. 30).

Or, une telle situation, rappelle la Cour, est également possible en application de l'article 229, § 1er, du Code civil.

Pour répondre à la critique de la Cour, tout en conservant l'esprit de la loi, il est proposé dès lors, d'appliquer le même régime selon que le divorce est demandé sur la base de l'article 229, § 1 ou § 3 du Code civil, à savoir que chaque partie supporte ses propres dépens, sous réserve de l'accord des parties et étant entendu que le juge peut en décider autrement compte tenu des circonstances de la cause.

¹ En vaut encore pour preuve l'interprétation que fait le professeur Van Gysel de l'amendement n° 1 de Mme Déom et consorts visant à ce que les dépens soient «compensés» entre les parties, ce qui, dans l'esprit des auteurs, signifie que chaque partie supporte ses dépens (ainsi qu'il sera précisé à l'amendement n° 3), alors que le professeur Van Gysel l'interprète comme signifiant «partagés par moitié».

Wanneer de echtscheiding evenwel gezamenlijk wordt aangevraagd (artikel 229, § 2, van het Burgerlijk Wetboek), wordt voorgesteld het vigerende beginsel te handhaven dat behoudens andersluidende overeenkomst de kosten *fiftyfifty* over de partijen worden verdeeld².

Par contre, lorsque le divorce est sollicité conjointement (article 229, § 2, du Code civil), il est proposé de maintenir le principe actuel du partage des dépens par moitié entre les parties, sauf convention contraire².

Clotilde NYSENS (cdH)

² Voorstel dat professor Senaeve heeft gedaan tijdens de hoorzitting van 6 mei 2009.

² Proposition faite par le Prof. P. Senaeve, audition sous-commission Familles, 6.05.09